

LISTEK.

Gg. naročnikom in sotrudnikom »Ljubljanskega Zvona«. Obili uradni pôsli, katere mi nalaga dvojna moja služba, profsorska in nadzorniška, pomnožili so se zadnje čase takó, da sem le stežka poleg njih oskrboval upravništvo in uredništvo »Ljubljanskega Zvona.« Pretekla štiri leta sem list uredoval samó v poznih ponočnih urah in večkrat niti na najnujnejša pisma gg. sotrudnikov nisem odgovarjal, ker odgovarjati res nisem utegnil. To pa je moralo sčasoma škodovati listu ter ga zavirati v njegovem razvoji. Da bi se zatorej nekoliko razbremenil, oddal sem upravo »Ljubljanskega Zvona« »Narodni Tiskarni«, tiskovne korekture in nekoliko uredniškega posla sta prevzela gospod Jožef Cimperman in g. Anton Funtek; izdavatelj lista bode odslej g. Janko Kersnik, odgovorni urednik pa g. dr. Ivan Tavčar. Mislim, da bodo te potrebne izpremembe koristile »Ljubljanskemu Zvonu«, in da bode tudi meni samemu móči odslej več pisati za list, nego mi je bilo doslej. Vse gg. sotrudnike, kateri so zvečine osebni moji znanci in prijatelji, pa prijazno prosim, da tudi v prihodnje ohranijo »Ljubljanskemu Zvonu« dozdanzo svojo blagonaklonjenost

V Ljubljani, dné 29. grudna 1890.

Fr. Levec.

»Matica Slovenska« je za leto 1890. razposlala nastopne društvene knjige: 1. „Letopis“, uredil prof. *Ant. Bartel*; 2. „Valentina Vodnika izbrane spise“, uredil ravnatelj *Fr. Wiesthaler* in 3. „Dušeslovje“ drugi del, spisal dr. *Fr. Lampe*. Novi društveniki so dobili namesto „Dušeslovja“ Križmanovo slovnico jezika italijanskega. — V „Letopisu“ čitamo najprej korenito zgodovinsko razpravo o Andreji Turjaškem, katero je spisal prof. *I. Steklasa*; v drugem zanimivem članku nam *J. Navratil* pripoveduje o slovenskih národnih vražah in praznih verah, primerjujé jih vražam in praznim veram slovanskim in neslovanskim; tretji sestavek iz večšega peresa prof. *S. Rutarja* poroča o prazgodovinskih in rimskih razkopavanjih leta 1887.; potem priobčnje prof. *Jos. Apih* lep priinesek k zgodovini kranjski o deželnih stanovih od leta 1818. do leta 1847.; za njim razpravlja znani jezikoslovec *V. Oblak* v strogo znanstvenem (letos še ne dovršenem) članku „Doneski k historični slovenski dialektologiji“ Skalarjev rokopis z leta 1693.; *I. Tomšič* objavlja bibliografijo slovensko od dné 1. prosinca leta 1889. do dné 1. prosinca leta 1890., in končno beremo „Matičinega“ tajnika *E. Laha* skrbno in vestno sestavljeni letopis, obsezajoč poročilo o odborovem delovanji od dné 1. vinotoka leta 1889. do dné 30. kimovca leta 1890., računsko poročilo, poročilo o društveni knjižnici, upravništvo „Matice Slovenske“ za leto 1890., imenik udov „Matice Slovenske“ leta 1890., umrše ustanovnike zadnje dóbe, društva, ki z „Matico“ zamenjujejo knjige, in končno društveno književno zalogo. —

Drugo knjigo, obsezajočo Valentina Vodnika izbrane spise, lahko po vsi pravici imenujemo živo in pristno sliko Vodnika prozaika. Vsekakor pripada ta knjiga najlepšim in najzanimivejšim delom, kar jih je sploh doslej izdala „Matica Slovenska“. Národ naš dobro pozná Vodnika pesnika, ali prozaiske spise njegove je poznal dosihdob le malokdo. Tem topleje torej zahvaljamo g. ravnatelja Wiesthalerja, da je na poziv odborov iz Vodnikovih knjig posnel in vestno uredil vse „óne spise v celotnem ali okrajšanem obsegu, kateri zbog svoje vsebine ali oblike še dandanes niso izgubili svoje zanimljivosti“ in poleg tega priobčil vso rokopisno ostalino Vodnikovo, razven treh „mrtvaških pogovorov“ Lukijanovih. Veliko zgodovinsko-književno céno ima ta knjiga zlasti zató, ker nam kaže Vodnikovo pisavo popolnoma neizpremenjeno, ker torej posnemljemo iz njé, kakšen

je bil jezik, kakšen zlog čestitega starine našega. — Za kratkim predgovorom gospoda urednika čitamo izboreni članek o življenju in književnem delovanju Vodnikovem, namreč životopis in oceno književnega delovanja Vodnika pesnika in Vodnika pisatelja. Prozaiški spisi Vodnikovi se v Wiesthalerjevi knjigi vrsté takó-le: A. Iz „Velike pratike“ 1795. do 1797. B. Iz „Lublanskih novic“ 1797—1800. C. Iz „Kuharskih bukev“ (1799). D. Iz knjige „Pismenost ali Gramatika za Perve Šole“ (1811). E. Iz knjige „Početki Gramatike ali Pismenosti Francozke“ (1811). F. Iz knjige „Keršanski Navuk za Illirske Dežele“ (1811). G. Iz knjižice „Abecéda ali Azbuka“ (1812). H. Iz knjige „Babištvo ali Porodničarski Vuk za Babice“ (1818). I. Rokopisna ostalina (Marnje iz Hierokleja, 30 Ezópovih pravljic, 16 povestij iz Ajliana, 19 vojskih povestij iz Poliajna, 4 povesti iz Diogena Laercana, 63 povestij iz Plutarha, 2 črtici iz Attenaja, članek iz Strabona, malenkost iz Stobéja, 3 pogovore iz Lukijana, Vumne Perpovésti in napósled Homilia in Euangélium Dominice Duodecimae post Pentecosten). Iz tega tesnega pregleda je razvidno, koliko gradiva je g. Wiesthaler zbral v knjigi svoji. Slovníčarji bodo našli nekatero zlato zrno med obilim plevelom, kateri sevéda ni zrasel na njivi Vodnika samega; drugi čitatelji pa se bodo smijali marsikateremu zasoljenemu izreku Vodnika časnikarja in pratikarja, čegar dobrovoljni značaj se nam toli bistro zrcali v prozaških spisih njegovih.

Z „Dušeslovja“ II. zvezkom završuje dr. *Fr. Lampe* modroslovno delo, prvo te vrste v Slovencih. Pisati slovensko modroslovno knjigo ni lahko, ker je bilo treba ustvarjati obilo novih terminov; vendar bode priznal vsakdo, da se je g. pisatelj trudil pisati točno in zajedno poljudno, da umeje knjigo ne samó strokovnjak, nego vsak omikani Slovenec.

Ker itak v jedni prihodnjih številk prinesemo obširnejše poročilo o letošnjih knjigah, zadoščaj za sedaj ta pregled, čegar kratke poteze že pričajo dovólj, kakó resno izvršuje „Matičini“ odbor nalogo svojo in kakó neumorno skrbi za vsestranski razvoj znanstvene književnosti slovenske!

Družba sv. Mohorja. — Od srca nas veseli prelepi napredek, katerega opažamo leto za letom v družbi sv. Mohorja. Često se je že poudarjalo, da se smemo upravičeno ponášati z družbo, kakeršne nimajo zlepa tudi večji in bogatejši národje, in prav to moramo znova poudarjati tudi mi. Navzlic slabi letini, ki je lani trla kmeta našega, pomnožilo se je število Mohorjanov letos zopet za 2042 družabnikov, takó da šteje danes 48.084 družabnikov, kateri so prejeli okolo 285.000 knjig, in sicer knjig, v katerih dobode i preprosti i izobraženi Slovenec dôkaj zanimivega in poučnega berila. To je izvestno sijajen dokaz, koliko se čita po deželah slovenskih, mimo tega pa glasna priča, da preprosto naše ljudstvo ni toli neúko pismeni slovensčini, kakor nam to radi očitajo nasprotniki. — Letos razposlane knjige so nastopne: 1. Življenje Marije in sv. Jožefa IX. snopič iz peresa rajnega *Janeza Volčiča*, ki opisuje v lepi domači besedi trideset čestilcev Matere božje in sv. Jožefa; 2. A. M. Slomška Pastirski listi, zbral in uredil *Mihael Lendovšek*. Družbinega odbora ne moremo pohvaliti dovólj, da se je odločil izdavat i Slomškove spise. Prejšnji štirje zvezki Slomškovih spisov, katere je toli trudoljubivo uredil č. g. Lendovšek, niso prišli toliko v národ, kakor bi bilo želeti gledé na izbornó vsebino; saj so se tiskali le v 2000 izvodih in bili dosti dražji od Mohorjevih knjig. Zató je zaslužno podjetje nekako zastajalo, ali sedaj se je nadejati, da izidejo do leta 1900, ko bodemo praznovali prvo stoletnico Slomškovega rojstva, vsa dela tega vélikega škofa, in da bode naš preljubljeni Anton Martin Slomšek znova rojen — v srcih vedno mu hvaležnega národa slovenskega. — Č. g. Lendovšek je v knjigi svoji priobčil 20 pastirskih listov Slomškovih in sicer postne liste in liste drugačne vsebine. Prepričani smo, da jih